

Inventarisatie en optimalisatie afvoer asbest(dak)afval naar inzamelstations

Onderzoek naar de mogelijkheden waar burgers en bedrijven het afval van een asbest(dak) kunnen inleveren in de provincie Gelderland. Binnen dit onderzoek vallen de informatievoorziening en procedures bij gemeenten en de inname bij inzamelstations, ook worden aanbevelingen gedaan om dit te optimaliseren.

OOM-Advies
Otto Hegeman
23 november 2018

Inhoudsopgave
SAMENVATTING

Websites overheidsinstellingen informeren onvoldoende	3
Asbestafval bij inzamelstations: de bevindingen	3
Aanbevelingen	4
1. Aanleiding	4
2. De Koninklijke weg	7
2.1. Aan de slag?	7
2.2. Informatie halen	7
2.3. Sloopmelding indienen via OLO	7
2.4. Bevestigingsbrief	8
2.5. Start- en eindmelding	9
2.6. Asbestverwijderen, verpakken en afvoeren	9
2.7. De burger of een bedrijf als opdrachtgever	9
3. Resultaten en conclusies	10
3.1. Proces informeren, verwijderen en afvoeren	10
3.2. Inzamellocaties	19
4. Aanbevelingen voor vervolg	23

BIJLAGE I RESULTATEN INVENTARISATIE PER GEMEENTE/OMGEVINGSDIENST

**BIJLAGE II: VERPLICHTINGEN VOOR GEMEENTEN OM VOORZIENING AAN TE BIEDEN VOOR
BURGER AFVAL**

BIJLAGE III: OVERZICHT INZAMELLOCATIES PROVINCIE GELDERLAND

SAMENVATTING

Ingegeven vanuit gezondheidsoverwegingen, geldt er vanaf eind 2024 landelijk, dus ook in Gelderland, een asbestdakenverbod. Om dit te bereiken, streeft de provincie Gelderland ernaar dat zoveel mogelijk dakeigenaren voor die datum hun asbestdak verwijderen en waar mogelijk/nodig vervangen door een nieuw (duurzaam) dak. Bij het verwijderen van asbestdaken komt asbestafval vrij. Als het verwijderen van asbestdaken versneld wordt, neemt het aanbod van het asbestafval op de verschillende inzamel-, opslag- en stortlocaties toe.

De provincie Gelderland wil om die reden een duidelijk overzicht krijgen van de verwerkings- en opslagcapaciteiten van alle inzamellocaties. Met dit onderzoek maken we inzichtelijk of er knelpunten zijn die de versnelling kunnen vertragen en/of de informatievoorziening over de wettelijke verplichtingen richting burgers en bedrijven toegankelijk en duidelijk is. In deze notitie leest u de resultaten van dit onderzoek en aanbevelingen.

Websites overheidsinstellingen informeren onvoldoende

Uit het onderzoek blijkt dat de websites van de gemeenten, provincie en Omgevingsdiensten summier zijn in de informatieverstrekking naar de burgers en bedrijven. Organisaties hanteren vaak het uitgangspunt dat burgers zelf de informatie van internet kunnen halen en zelfstandig in staat zijn hiernaar te handelen. Op sommige van de websites staat informatie dat het verboden is voor particulieren om asbesthoudende dakleien zelf te verwijderen. Op deze manier kunnen dakeigenaren van asbesthoudende leidaken op het verkeerde spoor worden gezet, met alle risico's van dien voor de dakeigenaar (en burens). Op het merendeel van de Gelderse gemeentelijke websites staan gebroken links en verouderde informatie. Door deze onduidelijke informatievertrekking bestaat de kans dat een asbestdak zonder sloopmelding wordt verwijderd en het asbestafval direct wordt afgevoerd naar een inzamelstation of wordt gedumpt. Het is uitdrukkelijk de verantwoordelijkheid van de overheid om helder, eenduidig en laagdrempelig de burger te helpen van zijn asbest af te komen.

Op websites van gemeenten en inzamelorganisaties staat in het kort aangegeven onder welke voorwaarden asbestafval mag worden gebracht naar de stortlocaties. Wat ontbreekt op deze websites is een helder en eenduidig advies over de te nemen maatregelen bij veilig verwijderen, verpakken en vervoeren van asbesthoudend-dakafval. Als de overheid wil dat het zelf verwijderen van asbestdaken op een verantwoorde en veilige manier gebeurt, dan is het aan te bevelen beschermingsmiddelen beschikbaar te stellen en ook duidelijk te verwijzen naar instructiefilms op de website van Milieucentraal (www.milieucentraal.nl/asbest). Slechts één gemeente verwijst op de eigen website naar Milieucentraal.

Asbestafval bij inzamelstations: de bevindingen

Het asbestafval-aanbod door burgers is relatief klein ten opzichte van de andere afvalstromen die worden aangeboden op inzamelstations. Ook de locaties en openingstijden zijn voor zover bekend voldoende: burgers houden hier rekening mee. De onderzochte

inzamelorganisaties hanteren verschillende regels voor de acceptatie van asbest en tarieven. Dit heeft vermoedelijk invloed op het aangeboden: gratis aanbieden van asbestdakafval lijkt bij een van de inzamelorganisaties te leiden tot een grotere stroom asbestafval. Op sommige inzamellocaties is het tonen van een sloopmelding verplicht. Dit is voor de burger geen belemmering: mits er goede communicatie plaatsvindt. Dat blijkt uit de ervaring van een van de inzamelorganisaties die het al jaren op deze manier toepast. Andere inzamelorganisaties twijfelen hierover: deze extra controle leidt tot meer administratie- en acceptatieinspanningen van de inzamelorganisaties en hun medewerkers. Onbekend is of het verschil tussen de inzamellocaties/organisaties leidt tot meer of minder dumpen of meer of minder illegaliteit.

Aanbevelingen

Dit geeft de volgende aanbevelingen:

- Zorg samen met gemeenten, inzamelorganisaties en Omgevingsdiensten voor meer actuele en eenduidige informatie op de verschillende websites;
- Zorg ervoor dat het OLO-‘formulier’ voor burgers op korte termijn vereenvoudigd wordt. Ga samen met ODNL in overleg met het Ministerie van Binnenlandse zaken hierover. Of ontwikkel samen met de Omgevingsdiensten een eenvoudig in te vullen E-formulier;
- Ontwikkel samen met inzamellocaties een korte schriftelijke instructie over het afvoeren van asbestdaken-afval bij het inzamelstation. Deze instructie kan als aanvulling op de website filmpjes worden meegezonden met de bevestigingsbrief en/of met het te ontwikkelen E-formulier;
- Onderzoek samen met inzamelorganisaties (met GGD/GHOR-advies) en gemeenten wat de mogelijkheden zijn (logistiek, kosten, beperken risico’s) om beschermende materialen ter beschikking te stellen. Een korte inventarisatie leert dat de middelen voor een bedrag van tussen de 4-7 euro p.p. aangeschaft kunnen worden;
- Onderzoek welke mogelijkheden er zijn om de burger op een meer eenduidige manier te ondersteunen bij het beantwoorden van standaardvragen over de gevaren en risico’s bij asbestverwijderen en -afvoeren.;
- Onderzoek de mogelijkheden om de toezichtstrategie te richten op de particulier/burger door deze nog verder (mogelijk wijkgericht) te faciliteren bij asbestverwijderen;
- Maak de drempels voor administreren en registreren bij de inzamelstations zo laag mogelijk. Zorg voor eenduidigheid als het gaat om voorwaarden voor de (publieke en private) inzamellocaties (uit de melding of aanvullend op grond van een vergunning) en de wijze waarop toezicht en handhaving wordt uitgevoerd.

1. Aanleiding

Naar aanleiding van het verbod op het bezit van asbestdaken per 31-12-2024 heeft de provincie Gelderland besloten om de aanpak voor het verwijderen van die daken te versnellen. Om die versnelling in aanpak te ondersteunen is een programmateam samengesteld dat de initiatieven van bedrijven en verschillende overheden, op basis van een bestuurlijk vastgesteld plan van aanpak, faciliteert en stimuleert. De provincie Gelderland

ondersteunt niet alleen de Gelderse initiatieven die aan deze versnelling bijdragen maar onderneemt op basis van het versnellingsplan ook eigen initiatieven.

Bij het verwijderen van asbestcementdaken komt asbestafval vrij. Om van het asbestafval af te komen moeten gemeenten op grond van de wet voor burgers inzamellocaties¹ aanwijzen. De bedrijven zijn aangewezen op private afvalinzameling- en opslagbedrijven. Verspreid in Gelderland zijn erin bijna elke gemeente één of meer inzamellocaties aanwezig. Als het verwijderen van asbestdaken versneld wordt, zal het aanbod van het asbestafval op de verschillende inzamellocaties toenemen. Het aanbod naar de opslaglocaties en de stortlocaties zal ook groter worden.

De provincie Gelderland wil om die reden een duidelijk overzicht krijgen van de verwerkings- en opslagcapaciteiten van alle locaties. In het overzicht zouden ook de voorwaarden genoteerd moeten worden van de diverse stortlocaties. Zoals op welke tijdstippen en onder welke voorwaarden (hoeveelheden, verpakking etc.) asbestafval ingeleverd mag worden. Tevens wat de capaciteit en doorzet is van deze locaties. Met de inventarisatie moet inzichtelijk gemaakt worden of er tijdens de versnelling knelpunten aanwezig zijn die de verwijdering kunnen vertragen.

En of de burgers en bedrijven wel op een simpele en duidelijke manier aan informatie kunnen komen over de wettelijke verplichtingen. De informatievoorziening over hoe de burgers eenvoudig van hun asbestafval af kunnen komen is van groot belang.

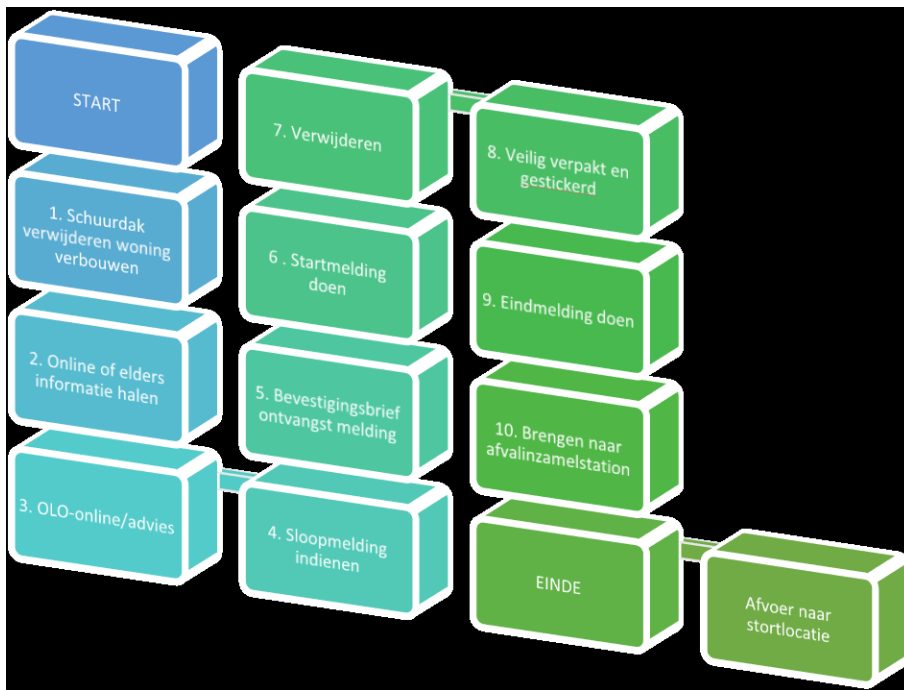
Als de communicatie naar burgers toe niet zijn doel bereikt dan is het aannemelijk dat het asbestafval eerder zomaar ergens gedumpt wordt of dat het sneller bij het huisvuil terecht komt. We spreken dan van illegaliteit wat aanzienlijke gezondheidsrisico's met zich meebrengt, zeker als sprake is van niet-hechtgebonden 'los' asbest. Daarnaast ondermijnt dit het gedrag van andere burgers die zich best aan de voorgeschreven regels willen houden.

Deze notitie is het eindresultaat van de inventarisatie in de provincie Gelderland, naar de breng mogelijkheden, van het asbestdakenafval. In de notitie worden de stappen -via de zogenaamde Koninklijke weg- beschreven die de burger normaliter zou moeten nemen voordat deze van zijn asbestafval af kan komen.

In de volgende figuur zijn de te nemen stappen voor de burger gevisualiseerd.

In het volgende hoofdstuk worden deze stappen beschreven als Koninklijke weg. De Koninklijke weg gaat ervan uit dat de burger zich aan de regels houdt.

¹ Inzamellocatie ook wel genoemd afvalpunt, afvalbrengstation of milieustraat.

Figuur 1 Stappen bij aanbieden asbest bij inzamelstation

Na de Koninklijke weg wordt in deze notitie per te onderscheiden stap op basis van de inventarisatie de situatie in de provincie Gelderland beschreven. Deze worden afgezet tegenover de koninklijke weg van asbestverwijderingsbedrijven. Voor bedrijven wordt dit ook kort beschreven. Als laatste worden op basis van de resultaten van de inventarisatie een aantal conclusies en aanbevelingen voor een vervolg gegeven.

2. De Koninklijke weg

2.1. Aan de slag?

Een burger of bedrijf wil gaan verbouwen en bijvoorbeeld een keuken of badkamer opknappen, of het dak van een schuurtje slopen. Als de burger het zelf gaat doen moet deze weten waar hij/zij het afval naartoe kan brengen. Als er een aannemer bij betrokken is, is de ervaring dat de burger vaak aan de aannemer vraagt of deze het afval mee kan nemen en of er verder nog andere voorwaarden zijn.

2.2. Informatie halen

Een deel van de burgers die zelf willen verbouwen zullen via de gemeentelijke of andere websites, een bezoek aan de milieustraat of via een telefoontje naar de gemeente zich laten informeren. Zo kunnen ze nagaan onder welke voorwaarden de verbouwing mag worden uitgevoerd. En hoe het afval naar een inzamellocatie gebracht dient te worden. Veel burgers weten tegenwoordig dat het dak van het schuurtje en de dakleien asbest kunnen bevatten. Veel burgers weten ook dat er in huis andere asbesttoepassingen aanwezig kunnen zijn. Er zijn ook nog steeds burgers die gewoon aan de slag gaan met een verbouwing en dan wel zien waar ze het afval laten.

De website van de gemeente, als verantwoordelijk bevoegd gezag, moet voor degenen die informatie halen duidelijk de voorwaarden zodat burgers en bedrijven weten waar ze aan toe zijn. Dit betreft voorwaarden om het te mogen verwijderen maar ook informatie over de inzamellocaties en de mogelijke kosten om van het asbestafval af te komen.

Anderen die zich niet aan de regels houden zullen via toezicht en handhaving bestuurs- of strafrechtelijk worden aangepakt. De landelijke handhavingsstrategie is hiervoor leidend. De strategie is gericht op bestuurlijk afdwingbare op te leggen maatregelen om het gevaar voor leefomgeving en burgers te stoppen en/of via de bestuurlijke strafbeschikking de burger te 'bekeuren' met een bedrag van €1500 als deze de regels heeft overtreden.

2.3. Sloopmelding indienen via OLO

Een burger kan een vergunningcheck doen om na te gaan of een sloopmelding nodig is via de website: <https://www.omgevingsloket.nl> (OLO).

In het Asbestverwijderingsbesluit is bepaald dat de burger als particuliere eigenaar op een kadastraal perceel tot 35 m² asbestcement(dak)platen zelf mag verwijderen. De burger moet overeenkomstig het Bouwbesluit, voordat deze met het verwijderen mag beginnen, eerst een sloopmelding indienen bij de gemeente.

Voor asbestverwijderen in gebouwen is bijna altijd een sloopmelding nodig; een sloopmelding wordt via het OLO ingediend.

Na het inloggen met DigiD kan in OLO aan de hand van specifieke vragen het digitale formulier worden ingevuld. De vragen geven direct de 'grenzen' aan van wat een burger zelf mag verwijderen. Voor andere toepassingen is de burger aangewezen op gecertificeerde bedrijven die asbest moeten inventariseren en verwijderen. Onderstaand een van de pagina's van het formulier. Het formulier wordt vervolgens automatisch in het 'loket' van de gemeente (of Omgevingsdienst) geplaatst.

Formuliersversie 2015.03

Slopen

Slopen en/of asbest verwijderen

1 Slopen en/of asbest verwijderen

Wat wordt (gedeeltelijk) gesloopt?

Het hoofdgebouw
 Een bijgebouw of ander bouwwerk > Vul hieronder de naam of aanduiding van het bijgebouw of bouwwerk in.

Naam of aanduiding van het bijgebouw of bouwwerk: _____

2 Sloopwerkzaamheden

Wat wilt u precies gaan doen?

Het gehele bouwwerk slopen
 Een deel van het bouwwerk slopen > Geef hieronder een exacte omschrijving van het gedeelte dat u gaat slopen.
 Ik ga alleen asbest uit het bouwwerk verwijderen

Geef een exacte beschrijving van het gedeelte dat u gaat slopen. _____

Gaat het om reparatie of mutatieonderhoudswerkzaamheden waarbij asbest wordt verwijderd?

Ja > Geef hier onder aan of 4 weken wachten voor de start van de werkzaamheden leidt tot onnodige leegstand of beperking van het gebruiksgenot.
 Nee
 Gedeeltelijk

Ontstaat er onnodige leegstand of wordt het gebruiksgenot belemmerd als pas 4 weken na de melding gestart kan worden met de werkzaamheden?

Ja
 Nee

Worden de sloopwerkzaamheden door een particulier uitgevoerd?

Ja > Geef hier onder aan of de werkzaamheden worden uitgevoerd in een woning of bijbehorend bouwwerk bij een woning.
 Nee

Worden de sloopwerkzaamheden uitgevoerd aan een woning of bijbehorend bouwwerk bij een woning?

Ja > Geef hier onder aan welke materialen worden verwijderd
 Nee

Gaat het om het verwijderen van in totaal maximaal 35 m² van de volgende materialen?

Ja, geschroefde asbesthoudende platen met hechtgebonden vezels, niet zijnde dakleien
 Ja, asbesthoudende vloertegels
 Ja, niet-gelijmde asbesthoudende vloerbedekking
 Nee, (ook) andere materialen
 Nee, meer dan 35 m²

Beschrijf eventueel uitgebreider wat u wilt gaan doen. _____

Datum: _____ Aanslagnummer: _____ Bevoegd gezag: Gemeente Overbetuwe Pagina 1 van 2

Figuur 2 OL-formulier

2.4. Bevestigingsbrief

Het bevoegd gezag toetst -vaak maar niet altijd- de sloopmelding en stuurt binnen 5 dagen een bevestigingsbrief naar de indiener. Als de sloopmelding niet-akkoord is, omdat bij het toetsen blijkt dat het bijvoorbeeld om niet-losliggend of gespijkerd² asbest gaat, dan volgt een niet-akkoord brief.

² Op basis van het ingevulde OLO- formulier, bijgevoegde foto's of tekeningen en andere bekende 'historische' informatie - eerdere sloopmeldingen uit de wijk- is redelijk goed in te schatten of de sloopmelding 'voldoet'.

Als er binnen de vijfdagentermijn helemaal geen bevestigingsbrief wordt toegestuurd door het bevoegde gezag kan de burger volgens de wet gewoon beginnen. Het zijn zogenaamde fatale termijnen.

In een bevestigingsbrief staat vaak extra informatie over het veilig verwijderen van asbest en over het verpakken en afvoeren van het asbestafval naar de inzamellocatie.

2.5. Start- en eindmelding

De burger is overeenkomstig artikel 1.33 van het Bouwbesluit verplicht voor de start van de werkzaamheden, een startmelding te doen. Als de burger klaar is met het verwijderen van het asbest moet hij/zij uiterlijk de dag na het beëindigen van de werkzaamheden een eindmelding doen bij hetzelfde bevoegde gezag. De startmelding geeft het bevoegde gezag de mogelijkheid om te controleren of de werkzaamheden volgens de wettelijke eisen, vaak opgesomd als voorwaarden in de sloopmelding, netjes worden uitgevoerd. Verder ook om na te gaan of het asbestafval wel goed wordt verpakt en afgevoerd.

2.6. Asbestverwijderen, verpakken en afvoeren

Vervolgens gaat de burger asbestverwijderen, verpakken en afvoeren naar de inzamellocatie. Met het tonen van de sloopmelding, om te voorkomen dat illegaal of bedrijfsmatig verwijderd asbest wordt geaccepteerd, kan het asbestafval worden aangeboden bij de inzamellocatie in de gemeente. Het tonen van de bevestigingsbrief bij de sloopmelding is geen verplichting voor burgers die volgt uit de wet.

Het beschikbaar stellen van een locatie door de gemeente voor een burger is wel een verplichting uit de wet. Meestal is het inzamelstation een gemeentelijke locatie; soms laat de gemeente het beheer door en op de locatie van een bedrijf doen.

2.7. De burger of een bedrijf als opdrachtgever

Het asbest dat bedrijfsmatig wordt verwijderd -met een burger of bedrijf als opdrachtgever- volgt procedureel dezelfde weg als de burger: sloopmelding, bevestigingsbrief van bevoegd gezag met voorwaarden en start- en eindmelding. Verschil zit in de termijnen: de termijn is niet 5 werkdagen maar 4 weken (zogenoemde mutatiemelding uitgezonderd). Het verwijderen moet in principe plaatsvinden door gecertificeerde asbestverwijderingsbedrijven; op basis van een inventarisatierapport opgesteld door een gecertificeerd asbestinventarisatiebedrijf. Er zijn uitzonderingen maar die zijn niet van toepassing op asbestdaken.

Bedrijfsmatig asbest(afval) moet verder aan specifieke (Wet milieubeheer) transportverplichtingen voldoen. Meestal wordt het asbestafval via een (tijdelijke) opslaglocatie bij de asbestverwijderaar of inzamelbedrijf opgeslagen en bij grote projecten rechtstreeks naar de stortplaats wordt gebracht. De opslaglocatie bij de asbestverwijderaar of het inzamelbedrijf moet een melding respectievelijk vergunning hebben voor deze activiteit. Dit is afhankelijk van de hoeveelheid en of van derden asbest wordt ingenomen.

3. Resultaten en conclusies

De inventarisatie is uitgevoerd aan de hand van bovengenoemde stappen. In dit hoofdstuk worden de resultaten beschreven evenals de conclusies. Dit hoofdstuk is onderverdeeld in een deel dat gaat over het proces sloopmelding en een deel dat gaat over het proces brengen asbest naar inzamelstation.

3.1. Proces informeren, verwijderen en afvoeren

3.1.1. Informatie halen

Als eerste zijn alle websites onderzocht. Daarnaast zijn er gesprekken geweest met een aantal grotere afvalbeheerorganisaties die asbest inzamelen, afvoeren en/of verwerken. In de provincie Gelderland zijn er 54 gemeenten. Op basis van de site van gemeenten of verwijzingen naar andere sites is tevens de informatie van de inzamellocaties bij het onderzoek betrokken. Daarnaast de sites van 7 Omgevingsdiensten en de provincie. De 7 Omgevingsdiensten voeren onder mandaat van gemeenten en provincie de asbesttaken uit, maar niet voor alle gemeenten en alle taken. De sloopmelding die de burger indient valt niet onder het basistakenpakket; sommige gemeenten voeren de afhandeling van deze taak zelf uit.

Voor burgers die informatie zoeken over asbest verwijderen zouden deze verschillen; wie voert de taken uit en waar moet ik zijn voor informatie geen probleem hoeven te zijn als ze eenduidig via de sites of deskundig bij de front-office worden geïnformeerd. Als er wel verschillen zijn kan dit voor mondige burgers reden zijn om verder te zoeken en/of het beleid van gemeenten onderling te vergelijken en zo nodig te gebruiken om hun gelijk te halen. Burgers kunnen ook terecht op de site van milieucentraal, Rijksoverheid en Infomil op meer algemene informatie over asbest(verwijderen) op te halen!

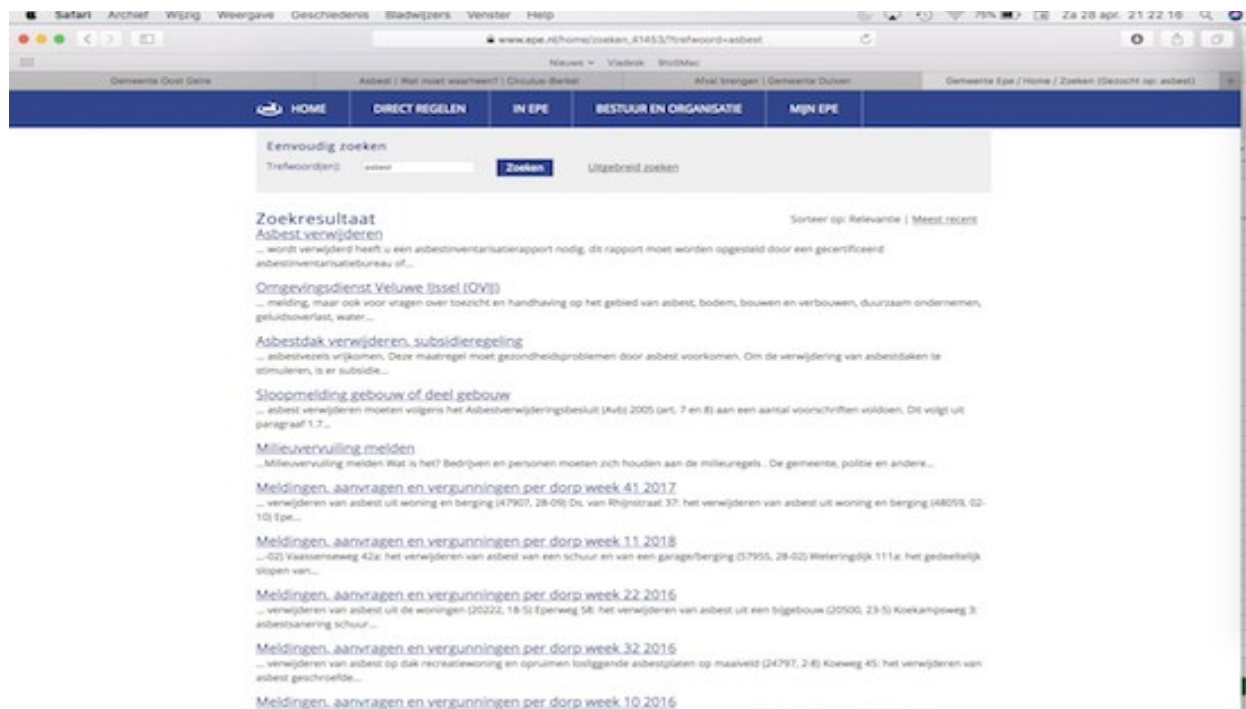
3.1.2. Zoektermen/ info ophalen

Op alle websites zijn vervolgens (in deze volgorde) voor deze inventarisatie de zoektermen asbest, sloop(melding) en afval ingevoerd. Op basis van deze zoektermen is het zoekresultaat nagegaan: is er een verwijzing naar asbest, sloopmelding of afval? Door verder te klikken op een van de zoekresultaten wordt, zo is de gedachte, de burger verder geleid naar het desbetreffende onderdeel waar de informatie is te vinden. Naast de zoekresultaten is ook gekeken naar inhoud en of en hoe burger van zijn asbestafval af kan komen.

Het resultaat is dat bij vrijwel alle gemeenten, op drie na, in het zoekvenster een link naar voren kwam naar een van de zoektermen. Meestal direct naar invoeren woord asbestverwijderen of slopen of nog andere benamingen. Soms stond als eerste in het scherm de link naar 'subsidie asbestdaken' of de publicaties van de 'afgegeven' sloopmeldingen of andere onderwerpen.

Verder in beeld naar onderen op de pagina vaak alsnog asbestverwijderen of slopen.

Onderstaand een voorbeeld van een zoekresultaat.

Figuur 3 Voorbeeld van een zoekresultaat

Bij 3 gemeenten is dus helemaal niets te vinden over asbest of slopen. OLO moet hiervoor als primaire bron van informatie blijkbaar een uitkomst bieden maar de verwijzing naar OLO is ook hier niet direct te vinden. Bij 10 andere sites is het voor de burger zoeken naar informatie; die moet dan via OLO- invullen van het formulier worden gevonden.

Alleen als op die (10) sites een andere zoekterm, zoals bouwen, wordt ingevoerd wordt er doorgelinkt naar de site van bouwen. Op dit onderdeel is alleen niets opgenomen over asbest of sloopmeldingen.

Bij het zoeken naar afval is er vaak een link naar de site van inzamelorganisatie. Daar moet vervolgens opnieuw worden gezocht naar asbest.

Op de sites van de 7 Omgevingsdiensten kom je met de genoemde zoektermen direct op de asbestpagina. De zoekterm afval levert vervolgens niets relevants op.

Bij de provincie, ook al is deze geen bevoegd gezag voor de burger, levert de zoekterm asbest asbestdaken op. Zoekterm sloopmelding levert helemaal niets op en bij afval niets relevants over asbest terwijl de provincie wel het bevoegd gezag is voor een bepaalde categorie bedrijven. Zoeken op omgevingsvergunning, voor bedrijven waar de provincie bevoegd gezag voor is, levert op dat info te vinden is op <https://www.omgevingsloket.nl> (OLO) en bij de Omgevingsdiensten (die deze taken uitvoert namens de provincie).

Er is bij veel gemeenten op de site een link geplaatst naar de subsidiesite van de Rijksoverheid; dat de burger tegenwoordig ook subsidie kan krijgen voor 35 m² of minder wordt hierbij niet expliciet genoemd!

Conclusie

Op bijna alle sites, op drie gemeenten na, kan de burger redelijk snel informatie vinden op basis van de ingevoerde zoektermen asbest, sloopmelding of afval. Soms direct en soms na verder zoeken op de pagina. Er wordt bij 10 gemeenten uitgegaan dat de burger zelf de informatie kan vinden en duiden via het formulier van OLO. De link naar de subsidiewijzer voor asbestdaken (van de Rijksoverheid) wordt ook in een groot aantal gevallen genoemd. Onbekend is op welke wijze de burger in de drie gemeenten, waar niets is te vinden met de zoektermen, de informatie ophaalt om aan zijn wettelijke verplichtingen te voldoen. Het kan natuurlijk dat de frontoffice bij de gemeente -telefonisch of bij langsgaan- wel goede ondersteuning verleend!

3.1.3. Volledigheid website en sloopmelding indienen

Als wordt doorgeklikt naar asbest of slopen wordt op de sites van de gemeenten vervolgens aangegeven of en hoe een sloopmelding moet worden gedaan. Om alle informatie op te halen moeten vaak meerdere pagina's worden 'geopend'. De teksten op de volgende pagina's waarnaar wordt geklikt bestaan na openen soms uit 2 regels, soms een hele pagina. Een klein aantal gemeenten heeft heel uitgebreid 'alles' over asbest beschreven op de sites; de teksten komen vaak overeen met wat op de site van Infomil of van de Rijksoverheid staat. In een aantal gemeentelijke sites is kort alleen de tekst die op <https://www.omgevingsloket.nl/> gebruikt wordt geplaatst; dit betreft de vraag of meer dan 10 m³ afval vrijkomt en/of asbest aanwezig is als vragen om te bepalen of er een sloopmelding moet worden gedaan.

Een aantal gemeenten verwijst voor vragen door naar een telefoonnummer of email-adres van een (met naam genoemde) behandeld ambtenaar of het servicenummer van de gemeente. Verder wordt voor vragen vaak naar site of nummer van Infomil verwezen en in klein aantal gevallen naar de Omgevingsdienst. Een gemeente verwijst in alle gevallen direct door naar de site van de Omgevingsdienst.

Verder wordt voor informatie ook doorverwezen naar Landelijk websites; jammer genoeg zijn de links soms gebroken en is de opgevraagde pagina niet meer 'aanwezig'. De oorzaak van de breuk is dat alle Rijkssites op het onderdeel asbest eind 2017 zijn aangepast en de links gewijzigd. De gemeenten hebben de sites nog niet geactualiseerd als gevolg van de veranderingen.

Dit geldt ook voor de link of verwijzing in de tekst naar de Omgevingsdiensten. De Omgevingsdiensten voeren in een aantal gevallen de taken uit namens de gemeenten. In één geval wordt dit op de site van de gemeente alleen aangegeven dat de Omgevingsdienst verantwoordelijk is; zonder link of telefoonnummer naar deze Omgevingsdienst. In één geval wordt bij zoeken naar asbest geen (gemeentelijke) informatie getoond, alleen de link van de Omgevingsdienst waar de taken worden uitgevoerd.

Wat verder opvalt:

- Op veel sites, die met meer informatie, worden extra 'eisen' opgesomd die zo uit de relevante wetten zijn overgenomen: aanleveren sloopveiligheidsplan, akoestisch- of

trillingsonderzoeksrapport. De burger die zelf asbest verwijdert hoeft deze informatie helemaal niet aan te leveren! Bedrijven die asbest verwijderen in opdracht van burgers of bedrijven in veel gevallen ook niet trouwens. De verwarring ontstaat omdat deel van de asbestregels gaan over slopen en verbouwen nadat het asbest is verwijderd!);

- Er zijn een aantal 'standaard' gemeentelijke websites te onderscheiden, met vermoedelijk dezelfde leveranciers. De content is op de sites van deze leveranciers overeenkomstig ('goed of fout'). Mogelijk dat het aanpassen in overleg moet met de leveranciers;
- Veel gemeenten, niet degenen die zijn aangesloten bij een grote afvalbeheerorganisatie, verwijzen voor het onderdeel afval door naar de site www.afvalwijzer.nl en www.afvalmeerwaard.nl. Via invoeren van de postcode krijgt de burger info over afval van de gemeente. Niet altijd is de info op deze sites – op onderdeel asbest- actueel, kloppend of met de goede vervolglink;
- De website van een Omgevingsdienst rept van zorgplicht -bij asbestverwijderen- vanwege de Natuurbeschermingswetverplichtingen. Dit is een specifieke opmerking, maar de algemene zorgplicht geldt voor alle wettelijke bepalingen. Deze tekst voegt niets toe en is eerder verwarrend voor de burger;
- Een aantal gemeenten publiceert op haar site de sloopmeldingen die bij de gemeente zijn ingediend en waar een bevestigingsbrief is verstuurd. Het publiceren van sloopmeldingen is geen verplichting die volgt uit de wet. Voor 2012 met de sloopvergunning was dit wel verplicht, vanwege de bezwaar en beroepsprocedure; Mogelijk is dit een extra dienst van de gemeente naar haar burgers toe. Maar publicatie van sloopmeldingen die betrekking hebben op mutatie- maar ook reguliere sloopmeldingen is vaak te laat want de werkzaamheden zijn meestal al uitgevoerd voordat publicatie heeft plaatsgevonden;
- Sommige websites zijn niet volledig als het gaat om de uitzonderingen voor burgers. In één geval staat er 32 m² in plaats van 35 m². Dat is vast een typefout;
- Op één site wordt geadviseerd niet met een hogedruk spuit daken van schuren schoon te maken. Een andere geeft aan dat de wangen van dakkapellen asbest kunnen bevatten. Een website vraagt aandacht voor zwerfasbest en dumpingen die extra kosten met zich meebrengen voor de gemeente. Of het advies als het gaat om kleine losse asbesthoudende materialen, zoals bloembakjes, kookplaatjes, losse asbestplaatjes!! tot maximaal 1m² dit soort 'klein materiaal' zelf verwijderen en afvoeren;
- Ook wordt de ondergrens van 35 m² gehanteerd voor het aanvragen van subsidies voor daken van burgers; Deze grens is per september 2017 komen te vervallen;
- Een burger mag niet zelf dakleien verwijderen. Bij 7 gemeenten wordt dit niet expliciet uitgezonderd. Dit kan aanzienlijke risico's met zich meebrengen gegeven onderstaande casus uit 2017;

“Naar aanleiding van de melding van een burger, wat later een van de burens blijkt te zijn, gaat de asbesttoezichthouder op controle naar een locatie. Daar blijkt een burger zelf asbestdakleien te hebben verwijderd, hierbij zijn stukken asbesthoudende dakleien gebroken. Op een aanhanger ligt open en deels verpakt het asbest maar er is ook sprake van (asbest)stof op het dak en op de aanhanger. Dit brengt risico's met zich mee voor de burger maar ook voor andere bewoners. De eigenaar geeft aan dat bij een sloopmelding heeft gedaan naar aanleiding van informatie op de website van de gemeente. Na onderzoeken van de website van de gemeente en Omgevingsdienst (OD) en de exploitant van de milieustraat

blijkt dat op geen enkele site deze uitzondering is opgesomd. Om die reden is het dan ook lastig om deze burger te bestraffen. De melder/buurman heeft indertijd de dakleien wel door een gecertificeerde verwijderaar laten verwijderen en kende de regels''.

Naar aanleiding van deze casus zijn op initiatief van de Omgevingsdienst alle websites aangepast.

Op basis van de informatie op de website of na consultatie van de gemeente vult de burger via OLO- het formulier in. Zoals eerder aangegeven vraagt OLO- om specifieke antwoorden. De praktijk, zoals ook in bovenstaande casus, is weleens anders.

De gemeente of Omgevingsdienst toetst de sloopmelding nadat deze in het OLO-loket digitaal is om na te gaan of de melding aan de indieningsvereisten voldoet. Burgers krijgen vervolgens in veel gevallen een bevestigingsbrief waarin staat aangegeven dat de melding is ontvangen en akkoord is (of niet). Het is bekend dat er wisselend wordt omgegaan door gemeenten en Omgevingsdiensten met de afhandeling van de sloopmelding. Soms wordt niet inhoudelijk getoetst maar alleen een ontvangsbevestigingsbrief verzonden.

Conclusies

De websites van gemeenten, provincie en Omgevingsdiensten zijn soms erg summier in de informatieverstrekking. Bij 7 van de sites is er geen specifieke informatie te vinden voor de burger. Op 3 sites is geen enkele informatie te vinden bij het zoeken naar asbest, sloopmelding of afval.

Het uitgangspunt dat door de gemeenten wordt gehanteerd is dat de burger zelf, via OLO en/of via andere informatiebronnen, de informatie kan halen om verantwoord en overeenkomstig regels zijn asbest(dak) te verwijderen en van zijn asbestafval af te komen. Dit kun je niet van elke burger verwachten..

Andere sites geven te veel of zelfs 'dubbele' (dezelfde teksten komen meerdere keren terug) informatie en/of verkeerde en verouderde informatie. Ook zijn er sites die 'vragen' om altijd contact op te nemen met de gemeente voor informatie en advies over de sloopmelding. Dit kan weleens beste oplossing zijn als er voldoende tijd is en deskundigheid aanwezig; de vergunning, toezicht en handhavings- kwaliteitscriteria die in het besluit Omgevingsrecht zijn opgenomen bepalen dat alleen ADK-³ gecertificeerde medewerkers asbesttaken mogen uitvoeren (bij gemeenten en Omgevingsdiensten).

Naast de aanwezigheid van storende teksten zijn er ook teksten die de burger op het verkeerde spoor zetten: dakleien of zelf een (losliggend!?) plaatje verwijderen tot 1 m² is niet de bedoeling geweest van de wetgever en kan aanzienlijke risico's met zich met zich meebrengen voor burgers (en burens) als het niet-hechtgebonden asbest betreft.

Mogelijk dat in de bevestigingsbrief van de gemeente nog aanvullende informatie staat opgesomd. Dit is niet onderzocht tijdens deze inventarisatie; op basis van een aantal voorbeeldbrieven die zijn opgevraagd bij een aantal gemeenten wordt wel het beeld bevestigd dat ook hier verschillend mee wordt omgegaan. Dat, net als op de sites, soms meer wordt gevraagd dan nodig en gewenst is. Niet bekend is hoeveel gemeenten en Omgevingsdiensten de sloopmelding, ingediend door de burger, toetst en een brief met informatie toestuurt. Landelijk is de lijn bij de meeste Omgevingsdiensten om specifiek naar deze sloopmelding te kijken vanwege de breed geconstateerde risico's bij verwijderen.

³ ADK-er is, na een opleiding en (behalen) examen afgenomen door een onafhankelijke exameninstelling, een gecertificeerde asbestdeskundige.

De meeste gemeentelijke websites zijn, gezien het aantal gebroken links en verouderde informatie, al meer dan een jaar niet meer 'gecontroleerd'. Een jaar geleden zijn er wijzingen in de asbestregelgeving doorgevoerd.

Omdat de informatie niet in alle gevallen de burger helpt of sterker nog, de verkeerde kant opstuurt, bestaat de kans dat burgers helemaal niet meer melden en zonder melding asbest verwijderen en afvoeren naar een afvalinzamelstation. Ook als ze daar niet gemakkelijk terecht kunnen -vanwege het tonen van een afvalpas- dan naar een bedrijf dat het accepteert. Sommigen dumpen het.

Het is uitdrukkelijk de verantwoordelijkheid van de overheid om helder, eenduidig en laagdrempelig de burger te helpen van zijn asbest af te komen.

Naar de meest volledig en actuele website van www.MilieuCentraal.nl/asbest en het Rijk wordt, op een gemeente na, niet verwezen. Ook wordt geen gebruik gemaakt van de 'hulpsite' -te gebruiken als (XML) content voor de gemeentelijke site- van Infomil (<https://www.infomil.nl/onderwerpen/asbest/gemeentelijke/instructie-gebruik/>).

Ook als het gaat om vragen of ondersteuning bij het 'invullen' van het OLO- formulier zou dit sterk verbeterd kunnen worden. Er zijn in het land ook gemeenten/Omgevingsdiensten die de burger faciliteert bij het invullen door fysiek langs te gaan, gezamenlijk in te vullen en voorlichting te geven.

3.1.4. Melden start- en einde werkzaamheden

Op grond van het Bouwbesluit moet de burger nadat de bevestigingsbrief is ontvangen een start- en een eindmelding doen. Dit is om het bevoegde gezag in de gelegenheid te stellen toezicht uit te voeren bij het verwijderen. Niet bij elke gemeente is dit op de site aangegeven; er is één gemeente een digitaal in te vullen formulier op de website van de gemeente beschikbaar dat na invullen wordt doorgestuurd naar de gemeente. Burgeren maken hier -maar lang niet altijd- gebruik van. Soms is er een (email)adres waar de start- of eindmelding kan worden gedaan, als de taken worden uitgevoerd door een OD bij een OD. In de bevestigingsbrief zal ook vaak worden verwezen naar een email-adres of te bellen telefoonnummer. Dit is niet onderzocht.

Bekend is ook dat veel gemeenten ervan uitgaan dat de informatie op het sloopmeldingsformulier voldoende is om aan deze verplichting te kunnen voldoen. Men hoeft hier dus geen start- of eindmelding te doen. Dit is een print-screen uit het OLO-formulier van de vragen over data en tijdstippen wanneer de werkzaamheden worden uitgevoerd. Het formulier begint met vragen die relevant zijn voor bedrijven (en niet voor de burger!)

4 Sloopmethode

② Welke methode gebruikt u voor het slopen?

Handmatig zonder elektrische apparaten (bijvoorbeeld met een voorhamer)

Handmatig met elektrische apparaten (bijvoorbeeld met een pneumatische voorhamer)

Met behulp van groot materieel (bijvoorbeeld met een bulldozer of sloopkogel) > Geef hieronder een omschrijving van het type materieel en/of de methode.

Anders > Geef hieronder een omschrijving van het type materieel en/of de methode.

Geef eventueel een toelichting op wat u gaat doen als u hierboven hebt ingevuld: 'Met groot materieel' of 'Anders':

Voert u zelf de sloopwerkzaamheden uit?

Ja

Nee

Vermeld de naam en het adres van degene die de sloopwerkzaamheden uitvoert.

Op welke data en tijdstippen worden de werkzaamheden uitgevoerd?

Figuur 4 Printscren OLO-formulier

De redenering van de gemeente is vaak ook dat, als data en tijdstippen zijn ingevuld in het formulier, er geen start- en eindmelding meer hoeft te worden gedaan! De bedoeling van de startmelding is het bevoegd gezag in de gelegenheid te stellen een controle in te plannen en uit te voeren.

Bedrijven moeten altijd de verplichte start- en eindmelding doen via het Landelijke Asbestvolgsysteem. Deze melding wordt automatisch doorgestuurd naar het bevoegde gezag (gemeente of Omgevingsdienst), de Inspectie Sociale Zaken en de certificerende instelling. Hier is dus een landelijke voorziening voor aanwezig! Ondanks deze voorziening zijn er ook gemeenten die willen dat bedrijven, naast de landelijke voorziening, ook bij de gemeente apart melden.

Conclusie

Er wordt door gemeenten verschillend omgegaan met het doen van de verplichte start- en eindmelding door de burger. Meestal wordt hier niet specifiek om gevraagd en volstaan de opgegeven tijdstippen op het sloopmeldingsformulier. Als de burger bij het sloopmeldingsformulier de data- en tijdstippen goed invult is (opnieuw, daarnaast) een 'nieuwe' start of eindmelding feitelijk niet meer nodig. Hiermee wordt voldaan aan de wettelijke regels.

Sommige gemeenten en een Omgevingsdienst hebben een formulier op hun site die online kan worden ingevuld en verstuurd, een telefoonnummer of een email-adres. Bellen of mailen of via een e-formulier invullen zijn allemaal extra handelingen die de burger vaak, zo blijkt uit de gesprekken, niet gebruikt.

Er is wel een probleem als de burger pas later begint dan op sloopmeldingsformulier door hem/haar is aangegeven. Dan zou deze alsnog een (nieuwe) start- en eindmelding moeten doen. Een nieuw sloopmeldingsformulier indienen via OLO volstaat dan niet meer; een alternatief adres om de start- en eindmelding te doen zou dan wel een oplossing kunnen zijn.

3.1.5. Verwijderen en verpakken

Zoals eerder aangegeven is de 'link' tussen de gemeentelijke site en die van het inzamelstation meestal niet direct te leggen. Er moet gezocht worden naar asbestvoorwaarden (en mogelijke kosten). Voor wat betreft het verwijderen en verpakken

van asbestafval wordt op de sites van de gemeenten en de inzamelstation-beheerders heel summiere gecommuniceerd. De informatie beperkt zich in het algemeen tot 'niet- breken, dubbel verpakken, randen afplakken en asbeststicker plakken'. Verder moeten het handzame pakketten zijn die door de burger zelf in de container kunnen worden geplaatst. Meestal wordt een grens van een aantal platen aangegeven dat kan worden gebracht; bij grotere hoeveelheden moet contact worden gezocht met de gemeente of inzamelorganisatie. Verder wordt in de meeste gevallen aangegeven dat er tot 35 m² (asbestcementdak) mag worden gebracht.

Andere eisen zijn die zijn genoemd op de sites:

- Per organisatie verschillend: afvalpas en identiteitsbewijs en verder 'besluit, vergunning, beschikking of sloopmelding' van de gemeente. Besluit, vergunning of beschikking bestaan in feite niet meer voor asbestverwijderen. Het is een sloopmelding waar geen besluit over wordt genomen en er volgt ook geen vergunning of beschikking meer;
- Verder dat asbestgelijkend materiaal als asbesthoudend wordt geaccepteerd met alle voorwaarden 'eraan' vast. Dit betekent extra asbestafval, hiervoor is nog geen oplossing gevonden;
- Op de meeste sites worden eisen gesteld aan de hoeveelheid en omvang van het weg te brengen asbest. Dit is gekoppeld aan de mogelijkheden van de locatie, zoals de aanwezigheid van een heftruck om zware asbestdakplaten in de container te leggen;
- Een aantal gemeenten stelt gratis of tegen een kleine vergoeding verpakkingsmateriaal ter beschikking dat af te halen is op de milieustraat. Sommige gemeenten verstrekken bij de sloopmelding ook asbeststickers;
- In sommige gemeenten kan tegen betaling een pakket worden gehaald. Andere gemeenten verwijzen naar de doe-het-zelf winkel in de gemeente;
- Sommige gemeenten sturen een instructie mee met de bevestigingsbrief, dit is geen onderwerp van deze inventarisatie geweest;

Als we de film bekijken of de site van www.milieucentraal.nl/asbest dan is het advies aan de burger om als het gaat om het asbest(dak) verwijderen en verpakken en de noodzakelijke persoonlijke beschermingsmiddelen 'aanzienlijk'.

Om dit advies op te volgen moet de burger op zoek naar middelen en materialen die niet overal en ook niet altijd⁴ te vinden zijn. Dit kan een drempel zijn terwijl de feitelijke inkoopkosten van deze materialen -als een pakket- relatief beperkt zijn tot rond € 6-7,5 euro. Een van de inzamellocatiebeheerders biedt een pakket aan voor € 29,50. Er zijn in de afgelopen jaren maar een paar van dit soort pakketten verkocht, dit blijkt uit navraag bij de afvalbeheerorganisatie.

In bijlage I is een totaaloverzicht opgenomen met daarbij een score voor de websitevolledigheid en wat wordt gemist. Als laatste kolom wordt de beheerorganisatie genoemd.

Conclusie

Er wordt op de sites van de meeste gemeenten en inzamelorganisaties kort aangegeven onder welke voorwaarden asbestafval mag worden verpakt en gebracht. Deze voorwaarden zijn over het algemeen bij alle gemeenten en/of inzamelstations vergelijkbaar.

⁴ Een steekproef bij een grote doe het zelf keten geeft als resultaat folie, overal en overschoenen, bril en een P-2 (i.p.v. p-3, voor asbeststof) filter voor €18.

Voor verwijderen blijft het advies beperkt tot niet-breken (of bewerken). Op www.milieucentraal.nl/asbest wordt in een korte film een advies gegeven over verantwoord verwijderen en verpakken. Op één gemeente na wordt door gemeenten niet naar deze site verwezen. Los van de vraag of hoe risicovol het is voor burgers om zonder of met beperkte persoonlijke 'beschermingsmiddelen' asbest te verwijderen en verpakken krijgen ze nu via de site van gemeenten of inzamellocaties – op een gemeente en een inzamellocatie na – onvoldoende advies. Het aanbod aan middelen is meestal beperkt tot het verpakkingsfolie, op één organisatie na. Als de overheid wil dat burgers die zelf asbest willen verwijderen dit verantwoord en veilig doen dan is het noodzakelijk dat de lijn die is ingezet door de site van www.milieucentraal.nl wordt opgevolgd. Dit betekent beschikbaar stellen van beschermingsmiddelen en volgen instructie!

3.2. Inzamellocaties

In deze paragraaf wordt ingegaan op de inzamellocaties. Als laatste worden een conclusies getrokken.

3.2.1. Aanbod bij inzamellocaties

Onbekend is het exacte aantal burgers dat jaarlijks in Gelderland van zijn asbestafval af wil dat wordt geaccepteerd, opgeslagen en afgevoerd bij de inzamellocaties. De meeste inzamellocaties houden dit niet bij. Er is ook geen verplichting tot registratie (of weging) van de burger.

Het aanbod per gemeente hangt daarnaast vermoedelijk sterk af van een aantal factoren: laagdrempeligheid voorzieningen, bekendheid met regels en het asbestdakenverbod, mate van ontzorging van de burger, kosten, acceptatiebeleid en mate van toezicht & handhaving. Daarnaast natuurlijk de samenstelling van woningbezit en of sprake is van landelijk of stedelijk gebied. Veel corporatiewoningen in een gemeente geeft minder sloopmeldingen omdat de verhuurder in dit geval in beginsel verantwoordelijk is voor de verwijdering. Op basis van informatie van een aantal Omgevingsdiensten, gemeenten en beheerders van inzamelstations wordt grofweg uitgegaan van een bandbreedte tussen de 3.240-4.320 meldingen per jaar door burgers (de komende jaren) voor de 54 Gelderse gemeenten. Zo vaak wordt vermoedelijk door de burger (per jaar) asbestafval afgevoerd naar een inzamellocatie.

Er zijn gemeenten die bijna geen enkele sloopmelding tot 35 m² ontvangen; er zijn Omgevingsdiensten die taken namens gemeenten uitvoeren en gemiddeld voor alle 'aangesloten' gemeenten tussen de 50-70 sloopmeldingen van burgers per jaar per gemeente ontvangen en dit aantal stijgt. De verschillen zijn dus groot, een verklaring is hier niet direct voor te geven!

*Er zijn inzamellocaties die tussen de 60-80 keer per jaar per gemeente van burgers asbest ontvangen. Dit zijn tegelijkertijd evenzoveel sloopmeldingen!
Als we uitgaan van 54 gemeenten maal gemiddeld 60 sloopmeldingen/vrachten asbestafval tot 35 m² is het aantal keren dat de burger brengt in de provincie Gelderland 3.240 maal. Als er 80 keer wordt gebracht is het aantal 54 maal 80= ongeveer 4320.*

Als we het hebben over het aantal sloopmeldingen en bezoeken hebben kunnen we ook iets melden over de hoeveelheid aangeboden asbest. Ook hier weer een grove schatting op basis van informatie van de inzamelstations. Een burger brengt gemiddeld, zo geven de inzamelorganisaties aan, 10 m² is 100-150 kg (maximaal 400 kg bij een dak van 35 m²). Bij een aanbod van tussen de 3.240 en 4.320 keer brengen betekent in totaal minimaal 324 en maximaal 648 ton asbest dat jaarlijks kan worden gebracht op de inzamellocaties in Gelderland. Informatie van 3 inzamelorganisaties bevestigen de ondergrens van deze hoeveelheid. Er is, volgens de beheerders van deze inzamellocaties, in de afgelopen drie jaar geen sprake van een verhoogd aanbod aan asbest.

Op basis van de informatie van een andere grote inzamelorganisatie komt een ander getal naar voren. Door de inwoners van de 9 gemeenten is in totaal 187 ton asbestafval gebracht. Als we dit extrapoleren naar 54 gemeenten komen we op (6 maal 187) 1.122 ton. Dat is 75% meer asbestafval. Op deze locaties stijgt het aanbod in de afgelopen jaren.

3.2.2. Opslagvoorzieningen bij inzamellocaties en stort

Uit de inventarisatie blijkt dat genoemde aantallen/hoeveelheden gemakkelijk kunnen worden geaccepteerd door de inzamelstations. Ook al stijgt het aanbod de komende jaren aanzienlijk als gevolg van het asbestdakenverbod.

Op grond van het Activiteitenbesluit mag op het (gemeentelijke) afvalinzamelstation tot 50 ton asbest worden opgeslagen. Dat is één container. Dit blijkt in de praktijk meer dan voldoende. Een nieuwe container is zo aan te leveren.

De volle container wordt verpakt afgevoerd naar een stortplaats waar het definitief wordt (op)geborgen. Na storten op de stortplaats wordt er een laag ander afval op gestort zodat het niet kan 'verwaaien'. Al het asbestafval in Nederland wordt op deze wijze gestort; er zijn nog geen alternatieve technieken voorhanden. Op sommige sites wordt wel de suggestie gewekt dat er onderzoek plaatsvindt. Dat is voornamelijk niet het geval!

De stortplaatsen, in Gelderland, onder meer in Barneveld, Voorst en Beuningen, kunnen het asbestafval ook gewoon 'kwijt'. Voor veel stortplaatsen is asbest een belangrijke 'inkomstenbron' vanwege het beperkte aanbod aan ander stortafval.

Enige logistieke hobbels kunnen worden, gegeven dat asbestafval tussen de 30-100% van al het afval is geworden op de stortplaats en dat er ander afval (bv. Van het Afval Energie Bedrijf bodemas) bij moet worden gestort voor de stabiliteit. Als dat andere afval niet of niet voldoende voorhanden is kunnen er problemen ontstaan!

3.2.3. Wanneer en waar

Burgers kunnen in vrijwel elke gemeente in Gelderland van het asbestafval af. Als het tijdstip (of de omvang) niet passend is kunnen ze vaak verderop, in een andere gemeente van het asbestafval af. In de provincie zijn een aantal grote organisaties actief (ACV-groep, Avri, Circulus-Berkel, DAR en ROVA) die voor ongeveer de helft van de Gelderse gemeenten het afvalbeheer doen waardoor er ook veel meer mogelijkheden zijn in brengen in 'tijd en plaats'. Uit gesprekken met deze organisaties komt naar voren dat, volgens de medewerkers, de huidige locaties en tijden passend zijn! Burgers weten of vragen na wat de mogelijkheden zijn.

Daarnaast zijn er een groot aantal gemeentelijke organisaties en ook private bedrijven die namens gemeenten asbestafval accepteren. Deze laatste groep kent vaak ruime openingstijden.

Als bijlage II is een overzicht opgenomen met alle bekende gemeentelijke en bedrijfslocaties

3.2.4. (Acceptatie)voorwaarden

Bij een aantal inzamellocaties is de eis dat bij het brengen een besluit, beschikking of sloopmelding kan worden getoond. Er wordt niemand geweigerd als er geen bevestigingsbrief/afschrift sloopmelding is, "anders kan het zo maar elders worden gedumpt" blijkt uit de gesprekken. Bij andere inzamellocaties is dit geen eis.

Private organisaties stellen meestal deze voorwaarden niet als er asbestafval wordt gebracht, tenzij er afspraken zijn met de gemeenten of de (publieke) inzamelaar die namens de gemeente de regels stelt. Dit alles hangt af van de afspraken met de opdrachtgever.

Alhoewel er vanuit sommige Omgevingsdiensten, namens gemeenten het bevoegde gezag voor deze inrichtingen, eisen worden gesteld aan het administreren van de individuele burger blijkt uit meerdere onderzoeken dat bij burger asbestafval geen wettelijke basis

voor te zijn; recente is nieuwe privacywetgeving van kracht geworden die het nog lastiger heeft gemaakt.

Bij een van de inzamelorganisaties wordt al jaren de eis gesteld dat de burger met afvalpas en de sloopmelding zijn afval brengt. Dit functioneert goed, volgens zeggen en leidt niet tot dumpingen. Er wordt ook duidelijk over gecommuniceerd en de verschillende sites geven dit ook duidelijk aan. Al het afval gaat via de weegbrug. Er wordt verder niets gedaan met de ingenomen sloopmeldingen; deze worden weer 'ingeleverd' bij de gemeenten.

Bij een andere inzamelorganisatie is het geen eis en wordt asbest ook niet via de weegbrug geleid. Het mag gratis worden gebracht. Het lijkt erop dat waar gratis mag worden gebracht, zonder gebruik van weegbrug of sloopmelding als bewijs meer wordt gebracht door burgers.

Het brengen van asbestafval is verder vaak gelimiteerd in aantal/hoeveelheid te brengen. De grens is datgene wat nog te dragen is door of in de auto past van de burger: 2 asbestplaten! Er is geen ondersteuning van het personeel van de inzamellocatie. Als er meer asbest wordt aangeboden is er op sommige locaties een heftruck beschikbaar om (de pakketten) in de asbestafvalcontainer te plaatsen. De burger wordt dan geholpen.

Verder blijkt er verschillend te worden omgegaan met de afvalregistratie. Sommige inzamellocaties wegen het asbestafval en geven de burger -als deze meer brengt dan in de voorwaarden aangegeven- een afvalstroomnummer, anderen niet. In het eerste geval wordt het asbestafval door burgers gebracht als bedrijfsafval gezien en moet overeenkomstig deze regels worden geaccepteerd en geadmistreerd.

3.2.5. Kosten

Bij de meeste gemeenten kan het asbestafval gratis worden gebracht. Rond de 30% van de gemeenten brengt een ('kostendekkend') tarief in rekening; dit varieert van € 4,25- € 20 euro per 100 kg. Bij de meeste afvalinzamelpunten worden verschillende gewichten/stuks/strekkende meters of kubieke meter gehanteerd op basis waarvan tarieven zijn berekend. Vaak is 35 m² leidend of 100 kg. De 35 m² is qua gewicht meer dan 300 kg. Daarboven moet dan soms betaald worden.

Een aantal tarieven is niet bekend omdat de burger naar een privaat inzamelstation moet om van zijn afval af te komen.

Het tarief voor definitief storten op de (eerdergenoemde stortplaatsen) bedraagt op dit moment rond de € 70-80 (exclusief transportkosten en milieuheffing). Dit bedrag kan stijgen als sprake is van een tekort aan vulmateriaal of er een verwerkingstechniek op de markt komt die € 150 of minder kost. Dan gaat een stortverbod in werking.

In een tweetal gemeenten -niet in de provincie Gelderland- heeft men recent besloten in overleg met de inzamelorganisatie dat burgers met een sloopmelding gratis het asbestafval brengen. Voorheen moesten burgers betalen. Nu met niet meer hoeft te betalen in combinatie met gerichte communicatie steeg het aantal vrachten van burgers. De kosten voor deze gemeenten bedroegen in totaal minder dan € 10.000. Als we dit voor heel Gelderland willen realiseren bedragen de (globale) kosten 648 ton maal €70= 45.000 of 1122 ton maal €70 =€125.000. Per sloopmelding is dit dan gemiddeld een paar euro aan storkosten. Dit is zonder transport- en beheerkosten voor de inzamellocatie.

3.2.6. Conclusies

Het aanbod aan asbestafval van burgers is relatief klein ten opzichte van de andere afvalstromen die worden aangeboden op de inzamelstations. Logistiek geeft dit nu en in de toekomst geen problemen is de verwachting. Ook de locaties en openingstijden zijn voor zover bekend voldoende; burgers houden hier rekening mee.

De wijze van acceptatie en het tarief is verschillend tussen de verschillende inzamelorganisaties (en soms inzamellocaties). Dit leidt vermoedelijk tot een verschil in aanbod; gratis brengen geeft meer aanbod zo lijkt het bij een van de inzamelorganisaties! Kosten zijn verschillend maar aangezien de burger verplicht is het te brengen bij een inzamelstation 'accepteert' deze het blijkbaar. Sommige inzamelorganisaties zijn 'verplicht', door hun opdrachtgever/gemeente bepaald, een sloopmelding in te nemen als eis voor acceptatie. Dit is ook voor de burger geen belemmering, mits er goede communicatie plaatsvindt. Dit leidt wel tot extra administratie- en acceptatie-inspanningen van de inzamelorganisaties en hun medewerkers. Er wordt niets gedaan met de sloopmelding die worden 'teruggegeven'. Er wordt in die gemeenten, voor zover bekend, niet veel gedumpt. Onbekend is of het verschil tussen de inzamellocaties/organisaties leidt tot meer of minder dumpen of meer of minder illegaliteit. Een gegeven is dat in principe de burger met sloopmelding die wordt gecontroleerd zich voor dit deel aan de wet heeft gehouden. Naar de inhoud van de verpakking kan in de meeste gevallen alleen worden gecontroleerd als de vorm een asbestcementdak is.

Alleen via het altijd toetsen van de sloopmelding en gericht (preventief) toezicht op locatie van de burger kan bepalen of verwijderen en verpakken ook overeenkomstig de regels plaatsvindt. Dan is het tonen van de sloopmelding op de inzamellocatie minder relevant. Wat wordt gebracht door burgers bij de inzamelstations -als 'bedrijfsafval' is onbekend.

4. Aanbevelingen voor vervolg

De inventarisatie is door het programmateam asbestdaken besproken met vertegenwoordigers van 3 grote inzamelorganisaties en 2 Omgevingsdiensten.

Doel van de bijeenkomst was om de conclusies en aanbevelingen gezamenlijk door te nemen, zo nodig aan te scherpen en te prioriteren. Verder om na te gaan welke kansen er zijn voor een succesvolle implementatie van de aanbevelingen.

Het resultaat van deze bijeenkomst is verwerkt in de aanbevelingen.

Per organisatie worden de volgende aanbevelingen gedaan:

- Provincie organiseer in overleg met gemeenten, inzamelorganisaties en Omgevingsdiensten de mogelijkheid om de verschillende websites te actualiseren of als mogelijk meer te harmoniseren. OD Regio Nijmegen (ODRN) heeft in opdracht van het programma-team al voorbeelden uitgewerkt (ook specifiek voor asbestdaken) en wil de komende maanden samen met haar opdrachtgevers/gemeenten en de DAR komen tot harmonisatie. OD's kunnen hier al een begin mee maken als gemandateerd namens gemeenten voor de uitvoering van asbesttaken!
- Provincie vraag, samen met ODNL, het Ministerie van Binnenlandse zaken om OLO (formulier) voor burgers te vereenvoudigen. Ervaring leert alleen dat aanpassen een lang traject is; er zijn al meerdere pogingen gedaan zonder succes. Beter is om provincie samen met gemeenten en Omgevingsdiensten, het laten ontwikkelen van -bijvoorbeeld- een eenvoudig in te vullen E-formulier (dat aan de wet voldoet) als alternatief. Een voorbeeld formulier is al ontwikkeld door de ODRN. Dit formulier kan door gemeenten en/of Omgevingsdiensten op de site worden gezet, online ingevuld en naar het goede adres worden verplaatst. Het aanbod is ook goed te monitoren.
- Provincie en Omgevingsdiensten ontwikkel samen met de inzamellocaties een korte schriftelijke instructie voor afvoer naar het inzamelstation dat wordt meegezonden met de bevestigingsbrief en/of met het te ontwikkelen E-formulier, als aanvulling op de website filmpjes. Eventueel kan de instructie ook aanvullend zijn op de info op www.milieucentraal.nl en/of via de websites van de inzamellocaties ter beschikking worden gesteld. De aanwezige inzamelorganisaties willen graag meedenken maar zijn deels afhankelijk van de deelname door hun opdrachtgevers/gemeentelijke beleidsafdeling 'afval'.
- Provincie laat door inzamelorganisaties (mogelijk met GGD/GHOR-advies) en gemeenten onderzoeken de mogelijkheden (logistiek, kosten, beperken risico's) om (persoonlijke en verpakking) middelen ter beschikking te stellen om te kunnen voldoen aan de 'voorwaarden' uit de www.milieucentraal.nl instructiefilm! Een korte inventarisatie leert dat de middelen voor bedrag van tussen de 4-7 euro p.p. aangeschaft kunnen worden.
- Provincie en Omgevingsdiensten: onderzoek de mogelijkheden/meerwaarde om de burger in de toekomst meer centraal/regionaal (i.p.v. landelijk, per gemeente, inzamellocatie, Omgevingsdienst, GGD-GHOR, te ondersteunen bij het beantwoorden van vragen over (gevaren, risico's) asbestverwijderen en -afvoeren. Door meer FAQ's ter beschikking te stellen via alle sites? Neem dan in overweging dat dezelfde burger mogelijk tegelijkertijd op zoek is naar energiebesparingsmogelijkheden. Zie bijvoorbeeld de site van het energieloket van de provincie Drenthe.
- Omgevingsdiensten (en gemeenten die de plustaak burger niet hebben overgedragen): onderzoek de mogelijkheden om de toezichtstrategie te richten op de burger door deze

nog verder mogelijk wijkgericht/doelgroepgericht te faciliteren; door burgerinitiatieven mee te organiseren en instructies te geven en gelijk bewustwording asbestproblematiek mee te nemen als alternatief voor toezicht houden!

- Gemeenten als opdrachtgever of Omgevingsdiensten. Maak de drempels, administreren en registreren, voor de inzamelstations zo laag mogelijk, niet hoger; personeel is niet bereid of in staat deze extra eisen op te volgen. Preventie en toezicht zijn betere, niet altijd duurdere, instrumenten om doelstellingen verminderen illegaliteit en asbestdumpingen te verminderen.
- Omgevingsdiensten samen met Inzamelorganisaties: als het gaat om voorwaarden voor de (private en publieke) inzamellocaties, uit de Activiteitenmelding of aanvullend op grond van een vergunning; hanteer allemaal dezelfde acceptatie en administratievoorwaarden evenals de wijze waarop toezicht wordt uitgevoerd en communiceer daarover. Overweeg dan ook, als dat nog niet het geval is, om te 'verplichten' per organisatie een Deskundig Asbest Acceptant (DAA) in huis te hebben. Al bijna 700 medewerkers van afvalbedrijven hebben deze cursus met succes gevolgd en een certificaat behaald.

BIJLAGE I RESULTATEN INVENTARISATIE PER GEMEENTE/OMGEVINGSDIENST

👍 = prima. 🖐️ = verbeterpunten 🖐️ = onvoldoende

GEMEENTE	ZOEKVRAAG WEBSITE	Opmerkingen CONTENT WEBSITE!	INZAMELSTATION EN ASBEST
Aalten	👍	<u>Dakleien niet uitgezonderd.</u>	ROVA en Prinsen en Bredevoort
Apeldoorn	👍	Verwijst ook direct door naar RVO en andere sites.	Circulus-Berkel
Arnhem	👍	Verwijzing naar ODRA-website.	Afvalbrengstations (SUEZ)
Barneveld	👍	Eerst afval dan slopen. Slopen via OLO. Kent een 2 weken procedure!	Milieustraat Otelaar
Berg en Dal	👍	Verwijzing naar ODRN. Links gebroken. Start- en eindmelding.	DAR
Berkelland	👍	Papieren formulier op site. Links gebroken. Buitenwettelijke uitzonderingen genoemd (1 m ² zelf verwijderen). Start- en eindmelding telefonisch.	Bedrijven in de regio
Beuningen	👍	Direct naar OLO of een afspraak maken!	DAR
Bronckhorst	👍	Direct naar OLO. Start- en eindmelding online.	Circulus-Berkel
Brummen	👍	Uitgebreid extra informatie voor de burger. Vervolg via Brummen EN/OF OVII!	Circulus-Berkel
Buren	👍	Links gebroken. Verder verwijzen naar ODR-site.	AVRI
Culemborg	🖐️	Niets te vinden, alleen verwijzing naar AVRI (afval en niet asbest)	AVRI
Doesburg	👍	<u>Dakleien niet uitgezonderd.</u>	Circulus-Berkel
Doetinchem	👍	Tekst lijkt aan te geven dat 'iedereen' een mutatiemelding mag doen. Dat is niet wat de wetgever heeft beoogd.	BUHA/Remondis
Druuten	👍	Slopmelding via OLO. Verder veel extra info.	DAR
Duiven	👍	Onduidelijke info voor de burger, via PDF met info!	Afvalaanbiedstation Duiven
Ede	🖐️	Links werken niet. Site ACV kent asbest niet. Verder lastig en lang zoeken, onder afvalsoorten te vinden, vervolgens alleen asbestproducten te brengen!	ACV
Elburg	👍	<u>Dakleien niet uitgezonderd.</u> Verder verwijzing naar gemeente EN ODNV. GGD ook genoemd.	Remondis
Epe	👍	Verwijzing naar ODVIJ. Links werken niet.	Circulus-Berkel
Ermelo	🖐️	Verwijzing naar ODNV en Infomil en GGD ook genoemd. Start- en eindmelding bij ODNV. Ook publicatie slopmeldingen. Asbestafval niet te vinden waar dit naartoe moet.	Remondis-Dusseldorp.

Geldermalsen		Subsidieregeling en publicaties. Geen sloopmelding. Alleen voor bouwen de ODR genoemd.	AVRI
Harderwijk		Gemeente altijd bellen als burger	Milieupark Harderwijk
Hattem		Medewerker bellen voor meer info!	ROVA/Veluwenkamp
Heerde		ODNV- folder gaat niet over asbest maar over de organisatie. Verder staat op site dat asbest binnen een week moet worden gebracht (dit is geen wettelijke regel)	Lagemaat
Heumen		Publicatie sloopmeldingen en vervolgens subsidies. Verder via onder slopen bij de ODRN. Start- en eindmelding doen. Vragen: bij de gemeente.	DAR
Lingewaal		Start- en eindmelding: waar? Extra voorwaarden aan sloopwerkzaamheden?	AVRI
Lingewaard		Start- en eindmelding.	Verwijzing naar burgere inzamelaars
Lochem		Start- en eindmelding via formulier op site.	Circulus-Berkel
Maasdriel		Bestemmingsplan? Direct naar OLO! Niets specifiek voor de burger.	AVRI
Montferland		Asbestafval afvoeren en milieustraat niet te vinden op site! Wel afval via afvalwijzer maar niet asbest. Alleen tarief voor asbest wordt genoemd. Bellen met afvallijn is mogelijk evenals pop-up venster bij vragen!	Aanbiedstations
Neder-Betuwe		<u>Dakleien niet uitgezonderd.</u> Verder verwijzing naar ODR.	AVRI
Neerijnen		Sloopmelding wel te vinden, afvoer afval niets concreets over te vinden.	AVRI
Nijkerk		Afvoer afval niet direct iets te vinden over asbest. Bij milieustraat onder wat kost het.	Milieustraat
Nijmegen		Directe verwijzing naar ODRN. Start- en eindmelding via ODRN.	DAR
Nunspeet		Start- en eindmelding.	Milieustraat en private partijen
Oldebroek		Niets over asbest of sloopmelding te vinden, wel publicaties. Alleen onder afval staat waar asbest naartoe kan worden gebracht.	V Werven voor asbest. Remondis- Dusseldorp
Oost Gelre		Specifieke info over opslag van asbest op site opgenomen.	Afvalbrenngpunten: Rouwmaat en Remondis-Dusseldorp namens ROVA!
Oude IJsselstreek		Niets bij asbest en afval, wel bij sloopmelding.	Burgere inzamelpunten
Overbetuwe		Niets specifiek voor de burger. Wel mogelijkheid tot bellen.	Milieustraten
Putten		Direct verwijzen naar OLO zonder info voor de burger.	Afvalbrenngstation. Verder private inzamellocaties

Renkum		<u>Dakleien niet genoemd.</u> Wel start- en einddatum melden.	ACV
Rheden		<u>Dakleien niet genoemd.</u>	Afvalbrengrstation Sita
Rozendaal		Sloophmeldingen publicatie op site. Geen info voor de burger. Wel direct contact met ambtenaar mogelijk.	Sita
Scherpenzeel		Start- en eindmelding.	Remondis, siteverwijzing klopt niet
Tiel		ODR en schema's uit 2017 op site genoemd (SC-540)	AVRI
Voorst		Veel (extra) informatie!	Circulus-Berkel
Wageningen		<u>Dakleien niet genoemd.</u>	ACV
West Maas en Waal		ODR voert taken uit. Link naar ODR is gebroken. Start- en eindmelding naar gemeente.	AVRI
Westervoort		Alleen sloophmelding via OLO. Geen info over asbest voor de burger.	SUEZ/via gemeente Arnhem
Wijchen		Geen info over asbest voor de burger. Start- en eindmelding.	DAR
Winterswijk		ROVA- site heeft geen specifieke info over asbest	ROVA
Zaltbommel		Verkorte sloophmelding? Kent de wet niet. Verder	AVRI
Zevenaar		Geen specifieke info voor burger	Aanbiedstation
Zutphen			Circulus-Berkel
Gelderse Omgevingsdienst en		Link naar RWS werkt niet, volgorde van asbestonderwerpen wisselend per OD (burger of openbaar terrein). Niets specifiek voor de burger (35 m ²) opgenomen.	NVT!

BIJLAGE II: VERPLICHTINGEN VOOR GEMEENTEN OM VOORZIENING AAN TE BIEDEN VOOR BURGER AFVAL

Gemeenten moeten een afvalbrengrstation of milieustraat hebben, waar burgers hun (burgere, huishoudelijke) afval naar toe kunnen brengen. De regels voor afvalinzameling staan in het Landelijk afvalbeheerplan (LAP). Ten aanzien van grof huishoudelijk afval is het gewenst dat afvalstoffen die op de milieustraten gescheiden kunnen worden opgeslagen, door burgers ook gescheiden worden aangeleverd. Dit betreft onder meer asbest. De drijver van de milieustraat moet zich inspannen om te voorkomen dat afval, waarvoor aparte opslagvoorzieningen aanwezig zijn, in het restafval terecht komt. Naast de fysieke mogelijkheid deze afvalstoffen gescheiden te houden, moet ook het beheer van de milieustraat gericht zijn op een zo effectief mogelijke uitvoering daarvan. In ieder geval moet voor de burger duidelijk zijn welke opslagvoorziening waar wel en waar niet voor is bedoeld. Daarnaast moet gekwalificeerd personeel aanwezig zijn om vragen van burgers te beantwoorden en toezicht te houden op een juist gebruik van de verschillende opslagvoorzieningen. Verder moet bij de inrichting en het beheer van de milieustraat aandacht worden besteed aan toegankelijkheid en laagdrempeligheid voor de burger. Dit omvat niet alleen fysieke bereikbaarheid, maar ook het beperken van wachttijden en administratieve procedures.

De regels voor het mogen opslaan voor inzamelstations en voor asbestverwijderingsbedrijven volgen uit het Activiteitenbesluit.

<https://www.infomil.nl/onderwerpen/asbest/asbest-0/>

Voor gemeentelijk inzamelstations of bedrijven die afval waaronder asbest opslaan is meestal een omgevingsvergunning nodig. Voor de asbestverwijderingsbedrijven volstaat een melding met OBM aan het bevoegde gezag. OBM staat voor een beperkte milieutoets. Er mag maximaal 50 ton worden opgeslagen.

Verder de transportverplichtingen die volgen uit BIA/RIA (besluit en regeling inzameling afvalstoffen).

BIJLAGE III: OVERZICHT INZAMELLOCATIES PROVINCIE GELDERLAND

LOCATIE NAAM	ADRES	TELEFOONNUMMER(S)
Afvalbrenngstation Noord	Beijerinckweg 9a 6827 BN Arnhem	(026) 319 64 68 of SUEZ Sita-Servicelijn, (026) 446 04 90
Afvalbrenngstation Zuid	De Overmaat 17 6831 AE Arnhem	026-327 16 96 of SUEZ Sita-Servicelijn, (026) 446 04 90
Milieustraat Lingewaard	Lingewal 6a Bommel	
Van Dalen	Veilingweg 8 Huissen	(026) 326 62 00
Heijting	Looveer 1a Huissen	(026) 325 26 46
Vos	Pannerdensedeweg 105 Doornenburg	(0481) 42 13 13
Aanbiedstation Montferland	Didamseweg 111 te Zevenaar	
Aanbiedstation Montferland	Nijverheidsstraat 12 te 's-Heerenberg	
Nijkerk	Blekkerserf 4, Nijkerk	(033) 245 99 04
BB Transport en Afvalinzaming	Hullerweg 122 in Nunspeet	
Van Werven Recycling	Middeldijk 16 in Hattemerbroek	(038) 376 14 49
Van Werven Recycling	Bovendarsweg 93 in Oldebroek	(0525) 633323
Dusseldorp Inzaming & Recycling BV	Tolweg 12-14 in Ermelo	(0341) 565755
Afvalbrennpunt firma Rouwmaat	Den Sliem 93, Groenlo	(0544) 47 40 40
Afvalbrennpunt firma Remondis	Galileistraat 16, Lichtenvoorde	(0544) 39 55 55
MRB (afvalbrennpunt)	Ettensedeweg 3, Ulft	(0315) 841 185
Afvalinzamelstation Ter Horst Milieu	Kloosterstraat 3, Varsseveld	(0315) 241 883
TCU (afvalbrennpunt)	De Hogenkamp 7, Ulft	(0315) 640 466
Reststoffencentrum Dusseldorp	Logistiekweg 14, Doetinchem	(0314) 348 301
Overslagstation Dusseldorp	Galileistraat 16, Lichtenvoorde	(0544) 395 555
Sita Recycling Services	Kajuitstraat 9, Doetinchem	(0314) 372 880
Rouwmaat	Helmkamp 22, Dinxperlo	(0315) 651 256
Milieustraat Elst	De Korte Helster 1, 6661 AE Elst	14 0481
Milieustraat Andelst	Engelandstraat 4, Andelst	14 0481
Aanbiedstation Zevenaar	Didamseweg 111	
BB Grondwerken	Hullerweg 122 Nunspeet	
Remondis Dusseldorp	Tolweg 9, Ermelo	(0800) 222 41 11G
Milieustraat Malden	Ambachtsweg 10 Malden	
Milieustraat Druten	Van Heemstraweg 52, Druten	
Milieustraat Groesbeek	Ambachtsweg 16, Groesbeek	
Milieustraat Millingen aan de Rijn	Molenveld 22, Millingen aan de Rijn	
Milieustraat Bijsterhuizen	Bijsterhuizen 2406, Wijchen	
Milieustraat Kanaalstraat	Kanaalstraat 401, Nijmegen	
Gemeentewerf Beuningen	Van Heemstraweg	
Gebr. Van de Mheen	Stenenkamerseweg 20, Putten	
Milieustraat Putten	Hoge Eng-West 5, Putten	
Milieustraat Hattem	Hilsdijk 108, Hattem	
Milieustraat Elburg	Het Straatje 8, Elburg	

Milieustraat Harderwijk	Daltonstraat 23, Harderwijk	
Recyclepark Apeldoorn	Aruba 15, Apeldoorn	
Recyclepark Vaassen	Talhoutweg 26, Vaassen	
Afvalbrengpunt Doetichem	Havenstraat 80, Doetichem	
Recycleplein Doesburg	Parallelweg Den Helder 4, Doesburg	
Recycleplein Lochem	Aalsvoort 117, Lochem	
Recycleplein Zutphen	Boggelderenk 3, Zutphen	
Milieustraat Geldermalsen	Meersteeg 17	
Milieustraat Culemborg	Randweg 7, Culemborg	
Milieustraat Tiel	De Riemsdijk 10, Tiel	
Milieustraat Zaltbommel	Dwarsweg 26, Zaltbommel	
Milieustraat Lingewaal	Boezem 3, Gorinchem of Handelstraat 15, Leerdam	
Mini- Milieustraat West Maas en Waal	Veesteeg 8, Beneden-Leeuwen	
Afvalbrengstation Ede	Neonstraat 4 Ede	
Afvalbrengstation 'Veentjesbrug' gemeente Renkum	Veentjesbrug 4, Heelsum	
Afvalbrengstation Wageningen	Nudepark 77, Wageningen	
Milieustraat Remondis	Hopenseweg 3, Scherpenzeel	(033) 277 18 80
Milieustraat Otelaar	Otelaar 9, Barneveld	14 0342